

EUSKAL POTTOKA

ELKARRIZKETA

Nerea Agirresarobe Olagoy

Gipuzkoako Pottokazaleen Elkarteko Lehendakaria

Elkarriketa Zubixaren eskutik

Pottoka euskal mendietako bertako zaldi arraza zaharrenetakoa da, gure kulturaren eta naturaren sinbolo bizia. Mendeetan zehar, artzaintzan eta baserriko lanetan lagun izan da, eta gaur egun espezie babestua da. Bere izaera askea eta moldakortasuna nabarmendu ohi dira. Gaur Nerea Agirresarobe Olagoy, Gipuzkoako Pottokazaleen Elkarteko Lehendakaria, izango dugu gurekin, pottokaren egoera eta etorkizunaz hitz egiteko.

Nola deskribatuko zenuke Gipuzkoako Pottoka arraza zaintzearen egungo egoera?

Ba egoera oso ona duela esango nuke, Gipuzkoan Pottoka arraza osasuntsu dagoela esango nuke. Ez daude talde handiak baina lurralde osoan banatuta dauzkagu bazkideak bere taldetxoarekin.

Gipuzkoako Pottokazaleen Elkarteak, Pagoeta mendian bizi den Pottoka taldea ere kudeatzen du.

Zenbat ale daude gaur egun erroldatuta arrazaren erregistro genealogikoan, eta nola eboluzionatu du zentsuak azken urteotan Gipuzkoan eta Euskal Herrian?

2024 urte bukaerako datuak kontutan izanda, Euskal erkidegoan eta Nafarroan, 154 bazkide zeuden eta 2700 buru. Hauetatik, 65 bazkide eta 725 Pottoka Gipuzkoan daude.

Euskadiko erkidegoan, Lurralde bakoitzean hazle elkarte bat dago eta hauek Federazio bat osatzen dute: EPOFE (Euskadiko Pottokazaleen Federazioa), honek Pottoka arrazaren liburu genealogikoaren kudeaketa eramaten du. EPOFEk Nafarroako elkarteari zerbitzuak ematen dizkio.

Orokorrean erroldak nahiko egonkor daude, goranzko joera txiki batekin.

Zein alde nagusi antzematen dira gaur egun mendiko eta larreko Pottoken artean Gipuzkoan?

Hegoaldean, Pottoka arrazaren barruan ez ditugu banatzen mendiko eta larreko ataletan. Hemen atal bakarra dago arrazaren barruan, Pottoka arraza

Larruazalaren koloreei dagokienez, zein dira gaur egun ohikoenak? Tradiziozko tonuak, hala nola beltza, galtzen ari al dira?

Pottoka arrazak beltza bakarrik onartzen du, beste koloreak ez dira onartzen gure arrazan.

Nola kudeatzen dira gaur egun gurutzaketa kontrolatuak, dibertsitate genetiko mantenduz baina aldi berean arrazaren tipologia galdu gabe?

Gurutzaketa kontrolatuak odol lerro berri bat jarraitu edo zaldi talde baten odol berria sartu nahi delako egiten dira. Bestalde, odolkidetasuna saihesteko asmoarekin ere egiten dira, beti, erabiltzen diren animaliak Pottoka arrazakoak izanik.

Zein oreka jotzen duzu egokitze hautaketa-prozesuan, irizpide morfologikoen eta genetikoaren artean?

Orain arte egin den aukeraketa morfologikoa izan da gehien bat, baina era berean genetiko aldetik informazio asko bildu da. Esan dudana bezala, gaur egun Pottoka arrazako liburu genealogikoan dauden Pottoka guztien profil genetikoak dugu eta horrek orain aukera ematen digu aukeraketa genetiko egiteko.

Bi irizpideak batera joan behar dutela uste dut, arrazaren oinarritzko ezaugarriak ez galtzeko.

“Pottoka arrazak beltza bakarrik onartzen du, beste koloreak ez dira onartzen gure arrazan.”

Gaur egungo ADN-analisiek nahikoa informazio ematen al dute? Pirinioen bi aldeetan dagoen euskal banku genetiko bateratu bat sortzea lortu al da? Eta nolakoak dira harremanak Ipar Euskal Herriko hazleen artean?

Gaur egun, Pottoka arrazaren barruan erregistratzen diren pottoka denek dute bere profil genetikoa eginda. Denei egiten zaie filiazio froga bere aita eta ama ziurtatzeko. Aldi berean, arrazaren barruan hobekuntza sar dezaketen zaldien hazia lortzen da eta Espainiako banku genetikoan gordetzen da (Banco de Germoplasma)

Frantzian, Pottok arraza lantzen da eta araudi desberdina dute. Hau kudeatzen duen elkarteko kideekin harremanak izaten dira. Saiakera egin zen, beraien liburuan Pottoka arrazak dituen ezaugarriekin atal bat sortzeko, baina oraindik ez da lortu.

Bi elkarteek funtzionamendu desberdina dugu, eta oraindik bi aldeak lotuko dituen banku genetiko bat lortzea urrun ikusten dut. Hegoaldean bertako arrazen gordailu izan dadin banku genetikoa lortzea da gure erronka lehendabizi.

Zein dira gaur egun Pottoken Hazleen Euskal Elkartearen erronka nagusiak (finantzaketa, erroldak, zabalkundea, mugaz gaindiko koordinazioa)?

Gaur egungo erronka, Pottoka arrazari balio erantsi bat lortzea da, egunen batean laguntzak kentzen badira arraza bezala mantentzeko gai izan dadin.

Momentu honetan, hipikara zuzendutako proiektu bat garatzen ari gara. Horrela, zalditegietan erabiltzen diren poniak Pottoka arrazakoak izan daitezten lortzeko asmoarekin. Hau lantzen hasi zenetik poliki poliki emaitzak ikusten ari dira eta lanean jarraitzeko indarra ematen du. Gipuzkoako elkarteak Irunen dagoen Jaizubia zalditegiarekin hitzarmen bat sinatu du urtero pottokak lanean jartzeko asmoarekin. Horrela, arraza ezagutzera eman eta hipikako diziplina desberdinetan lantzen joateko.

Pottoka arraza beti baserri inguru, meategi, Nekazaritza lanetara lotuta egon da, lanerako arraza bat izan da.

Zein eginkizun betetzen du Pottokak paisaiaren kudeaketan: sastrakadiaren kontrola, biodibertsitatea sustatzea ala suteak prebenitzea?

Pottoka arrazari eman nahi zaion balio erantsiak beti lotua joan behar du arrazak duen errustikotasunari eta ingurune zailtara egokitzeko duen gaitasuna ez galtzen saiatu behar gara. Pottokak gaur egun ingurune desberdinetan bizi dira; batzuk larreetan, beste batzuk mendian urte osoan, etabar. Arrazaren gaitasun bat da bizi den ingurunera egokitzea. Horregatik, galderan aipatzen dituzun eginkizun guztiak betetzeko gai den arraza bat da Pottoka.

Uste duzu Pottokak berreskura dezakeela garai batean zuen ikusgarritasuna azoka, erromeria edo inauteri tradizionaletan?

Beno, ikusgarritasun hori gaur egun badu. Bere inguruan antolatzen diren erakusketa eta abarretan. Baina elkartearen asmoa horietatik pauso bat ematea da eta Pottoka arraza hipikako arraza erreferente bat izan dadila.

Gazteen artean edo hazle berri batzuen artean nabaritzen al da interesa gure zaldi autoktonoarekiko?

Bai, poliki baina sartzen dira bazkide berriak. Arraza ezagutzen duzun einean gehiago gustatu eta lotzen zaitu. Hasieran gutxiarekin hasten bazara ere zure taldea handitzen joateko arrazoiak ematen joaten dira Pottoka beraiek.

“Pottoka arrazari eman nahi zaion balio erantsiak beti lotua joan behar du arrazak duen errustikotasunari eta ingurune zailtara egokitzeko duen gaitasuna ez galtzen saiatu behar gara.”

Kuzko izeneko Pottoka puru batek Frantziako txapelketa nazionala irabazi zuen doma eta jauzi diziplina konbinatuan. Etorkizunik al du Pottokak paseozaldi edo kirol zaldi gisa?

KUZKO Pottok puru bat da, ez Pottoka, esan dudana bezala bi arraza dira Iparralden POTTOK eta Hegoalden POTTOKA, bakoitzak bere liburu genealogikoa du.

Pottoka arraza barruan baditugu diziplina desberdinetan txapelkunak izan direnak: AMERICAN DRAGON, jauzi diziplinan, Raid diziplinan 2024ean EMIR, RAMBO FORU, R-ERRAZKIN, GABE, ANBOTO, JOTAKE Pottokak domina lortu zuten Espainiako txapelketan.

Lehen esan dudana bezala, hori da arrazak gaur egun duen erronkarako bat: poni mailan, izan dadila arraza erreferente bat. Lan asko dugu aurretik baina poliki poliki pausoak ematen ari dira.

Hazlearen ikuspegitik, nola egin liteke Pottokaren hazkuntza errentagarri, benetakotasuna galdu gabe?

Bertako arraza gehienek erronka hori da. Errentagarritasun bat bilatzea. Azkenean, ez da lan erraza. Kontuan hartu behar dugu desagertzear zeuden arraza batekin lanean hasten garela eta 20 urtetan egin den lana ikusgarria izan da. Gaur egun ikusten diren Pottokak ez dute zer ikusirik hasiera batean ikusten zirenekin. Arrazaren barruan egin den lanarekin arraza definitzen duten zaldi eta behorrak lortu dira, eta orain beste pauso bat emateko garaia dela uste dugu, horregatik proiektu berriak lantzen ari gara.

“Euskal Herriko mendiko zaldia, beste arraza desberdin bat da”

Pottoka euskal arrazaren etorkizunerako hiru lehentasun zehaztu beharko bazenitu, zeintzuk izango lirateke?

- Arrazaren balioak ezagutzera eman.
- Pottoka arrazak lanerako dituen gaitasunak landu eta aukeraketa egin. Beti ere, bere oinarritzko izaera galdu gabe.
- Arraza merkatuan kokatu, lanerako arraza moduan.

Zein da desberdintasuna Pottoka, Potok eta Euskal Herriko mendi behor eta zaldien artean? Ba al dute zerikusirik?

Hiru arraza dira, Pottoka Hegoaldean dugun arraza da, bere ezaugarriak www.pottoka.info orrialdean ikus daitezke. Bestalde, Pottok arraza Iparraldean lantzen da, honek gurearekin duen desberdintasuna, arrazaren barruan onartzen dituzten koloreak, eta nahasketak dira, Bertan kolore beltza dutenak ere onartzen dira baina ez dute atal berezi bat.

Bestalde, Euskal Herriko mendiko zaldia, beste arraza desberdin bat da, ez duena zerikusirik Pottokarekin, honen ezaugarriak web orri honetan ikus daitezke: www.caballomontepaisvasco.eus

Azkenik. Zure ustez, ona litzateke Euskal Autonomia Erkidegoak Albaitaritza Fakultate bat izatea landa-eremuari buruz dauden lanbide-heziketako ikasketei jarraipena emateko?

Beti ere ona litzateke albaitaritzako ikasketak Euskal Herriko Unibertsitatean bertan egin ahal izatea. Gertuena Zaragozan dagoela ikusita, hemen irakasteak bertakotasuna ere eman liezaioke. Horrela, errazagoa litzateke landa eremuan lan egitea erakargarri izatea.